

(המשך עמוד 17)

ששמוך עולה לכותרות הרא- שיות?

לא, אבל אף פעם זה לא היה בעוצ- מה כזאת.

גם לא במיקרה של לנסקי? גם אז היו כותרות, אבל כאן התורה התיקשורתית הרבה יותר גדולה מאשר במיקרה של לנסקי.

מתי היה העניין של לני- סקי?

היה סיכוב אחד ב-1972, כשהייתי סטודנט שנה א' למיטפיס, וסיכוב שני ב-1979-1980, כשהייתי פרקליט. כסיכוב הראשון הוא יצא למאבק נגד הגירוש, וסיכוב השני הוא ניסה לבוא לארץ אחרי שכבר גירשו אותו. הסיכוב השני נחל הצלחה.

איך? הוצא צו שלנסקי ויכל לבוא לארץ לתקופה שלא תעלה על חודש, ולא יותר מפעם בשנה, כתייר. אפשרות כזאת נמנעה ממנו מאז שגורש ב-1972.

וכאן אני לא יכול שלא להזכיר את אהוד אולמרט, שכסיכוב הראשון כל- כך תמך בלנסקי. הוא חתם אז על עצומה שקראה לשרהפנים להעניק לו אזרחות. הוא הפגיש אותי עם שמואל תמיר, ראש-סיעת המרכז החופשי בכ- נט, ושיכנע אותו להעלות את הנושא במליאת הכנסת. תמיר אכן העלה את הנושא.

ואז, כשעלה נושא ביקורו של לנסקי כתייר, כמה שנים מאוחר יותר, אול- מרט כבר היה חבר-כנסת ונחשב כפטי- רון המליחמה בפשע המאורגן, והוא רץ להתראיין לטלוויזיה ואמר שמצב הת- יירות לישראל אינו כל-כך גרוע שצ- ריכים תיירים כמו לנסקי.

האיש שזרק את החומצה הוא קורבן להסתה שיטחית

הוא גם תקף אז את שרהפנים, יוסף בורג, שהסכים להעניק ללנסקי אשרה של תייר. וזה אחרי שבבע שנים קודם לכן יצא מגדרו כדי שלנסקי יהיה אורח מדינת-ישראל, לא רק תייר.

איך נוצר הקשר בינד לבין לנסקי?

קלטתי ריעה כשהגיע לארץ בערב ראש-השנה תשל"א. הייתי אומר שלני- סקי היה אליל נעוריי. הוא היה יהודי שמוראהגיונים לא היה עליו. והאהרה הזאת אליו, משום שלא היה לו מורא מהגויים, רחפה אותי באורח טיבעי ליי- זום ועד של סטודנטים, שייאבק בני- רושו מהארץ. זה היה אחרי ששהה באי-

הוא לא השאיר אחריו מיכתב. האם זו באמת התאבדות? השופט הבודד

כשהייתי בן 32, ואולי עוד קודם, כשגמרתי את הלי- מודים, שזה המיקצוע שבו אתה יכול לעשות צדק ולמצוא את האמת וגם לעזור לבני-אדם. אז בנקודה של לעזור לבני-אדם, זה נכון שאתה יכול. אבל בנושא של למצוא את הצדק הצרופ ואת האמת הצרופה — אחרי כמה שנים אתה רואה שבשום שיטת-מישפט זה לא תמיד אפשרי. אתה מגיע לצדק ולאמת כפי שהם מתבררים במישפט, על-פי ההליך המישפטי. הוא סיפר אז על נדויריישינה שנגרמו לו נוכח התופעה המתגברת של הקושי להאמין תמיד לעדים מטעם התיביעה הכללית.

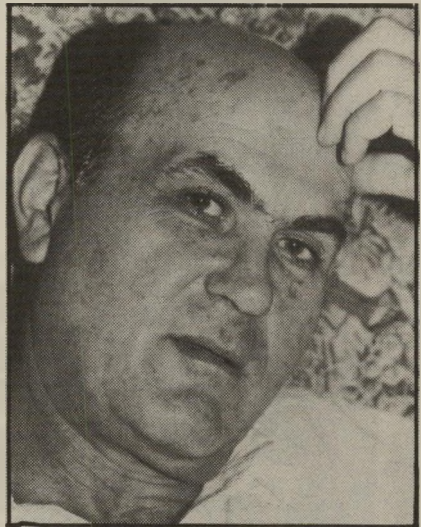
אנשים קהים

איתן גם האיר צד בחייהם של השופטים, שאינו ידוע לציבור הרחב: הבדידות של השופטים מת- בטאת, לדוגמה, בזה שגם בחברה פרטית, כשאתה יושב עם חברים שלך, לפעמים אפילו בקרב מישפחה, אתה משתדל להימנע מלהביע את הדיעות הפולי- טיות שלך... הבדידות הזאת מתבטאת גם בכך שאתה חייב להיות זהיר בבחירת הידידים שלך והחברים שלך. הבדידות הזאת מתבטאת בזה שאתה לא יכול ללכת לכל מקום שאתה רוצה ללכת... בהתחלה, סיפר, היתה לי תחושת-שליחות. היה לי יותר עניין. אחרי שנים דברים נעשים קהים. היתה לי גם הרגשה שבמשך הזמן אתה נעשה יותר קהה לסבל של האנשים...

אני חושב שאנשים צריכים להחליף קאריירות. אני חושב שזה רצוי, אסור להיות תקועים כל החיים באותה הדבר. הוא לא שאף להיות שופט בבית-המישפט העליון, גם משום ששם, כך אמר, אין מגע עם האנשים. הסערה שהתעוררה בעיקבות גילוי חתימתו על העצומה רק שימשה לו, כך הסביר, הזדמנות נאותה לפרוש.

הוא פרש בגיל צעיר עדיין — בן 48 — ופתח בקאריירה שנייה כפרקליט בשוק הפרטי. הוא הצטרף כשותף למישרו של עורכי-הדין רוני בראון בירור שלים, ונכנס לשיגרת-חיים חדשה. רוב קשריו החברתיים עברו במשך השנים דרך מרים, אשתו. מרים היא אישיות בפני עצמה. מורה במיקצועה, משוררת מוכשרת, שחוציאה לאור כמה ספרי-שירה, ומנהלת בית ג' ענוון בירושלים. חברה של בני-הזוג היו, לכן, קשורים רובם לעיר לם הספרותי והתרבותי, ובעיקר לחלקו הירושלמי. מותו הפתאומי והטראגי של דב איתן השאיר את מישפחתו בהלם. הוא הותיר אחריו שתי בנות. כרמל (29), שלמדה קולנוע באצטד-הכרית והעובדת כיום במישרדה דוברות של אירגון נעסח, ורקפת (24), נבלנית, החיה בניו-יורק, שם גם למדה צילום. המיסטריון האופף את מותו של האיש המיוחד הזה לא ייפתר, כנראה, לעולם. ענת סרגוטני

רה האקדמית. באמצע הלימודים החליט לעבור לש- רות סדיר והתגייס לצה"ל. כשופט התמנה בגיל צעיר מאוד, כשהיה בן 32. כשפרש מכסה-השופט, חשבו רבים שזו אבירה גדולה לבית-המישפט. הוא היה שופט פופולרי, יוצא- רופן, מקורי ומפתיע, ועורכי-דין שמחו לנהל אצלו מישפטים. מאז שמונה כשופט עשה גם את שרות-המילואים שלו כשופט בכתידין צבאיים, כמו כל השופטים האחרים, וקיבל דרגת סגן-אלוף. מתפקידו הצבאי כשופט פרש איתן כמה שנים

מתאבד (?) איתן האם נורק מהחלון?

קודם לכן, כשהרמטכ"ל דאן, רפאל איתן, המתיק את עונשם של פושעי-המלחמה דניאל פינטו ושל רוצח- הערבי ישראל לדרמן. איתן ביקש להעבירו מתפקידו כשופט, וטען שהחנינה הוכיחה חוסר-שיוויון מוחלט לפני החוק. הוא לא הועבר באופן רישמי מתפקידו הצבאי, אך מאז לא נקרא עוד לשרות-מילואים. בראיון שערכת עם איתן לפני שלוש שנים (העמוד הזה 9.10.85) הסביר את חתימתו על עצומת יש נבול ואמר, בין השאר: "אני חושב שבמדינה שבה שופט יכול לשרת גם במילואים, הוא לא רק שופט. גם כבכריכנסת לא תמיד מצביעים לפי הקו של מיפלג- תם. לכל אדם, במשך הזמן הוא אדם ולא מכונה, יש זכות לפעול לפי מצפונו". איתן התגלה בראיון כאיש מרתק, נחוש בדעותיו, מחושב ומאוד סימפטי. על רצונו להיות שופט אמר: "רציתי מאוד להיות שופט, אולי מתוך זה שאני מחפש צדק והאמת, אז

מישפחה, הקרובים והחברים הטובים קר- או לו רובי. בציבור הוא היה ידוע כהשופט- לשעבר דב איתן". השופט-לשעבר דב איתן קפץ אל מותו מהקומה ה-15! ועקו כותרות-העיתונים של היום הרביעי. מטבע הדברים מחטטים הקרובים — מישפחה וידידים — כמות המזור, המיסטריון, הטראגי, המעלה סימני-שאלה רבים.

רבים מסרבים עדיין להאמין שהאדם הסימפטי, דקהגורה, בעל העיניים הכחולות החודרות והגבו- נות, עשה מעשה כל-כך נואש. ולא הותר אחריו ולוא מילה אחת של הסבר על מעשהו. כשופט ידע איתן שקפיצה מחלון היא דר-הית- אכרות שאחריה אין נתיחה-לאחריהמות, מפני שסי- בת-המוות ברורה לחלוטין.

יש המאמינים שלא הוא יזם את מותו, אלא מישוהו אחר, שקבע עימו פגישה במלון מיונל-העיר הריק מאדם, רחף אותו אל מותו. הצורך בהסבר זה נובע מן הפער בין האיש, שהיה מסודר עד כדי יקוות, לבין צורת המוות. הכרתי את דב איתן בנסיבות חברתיות בירושלים, לפני שנים אחדות. זה היה זמן קצר אחרי שפרש מכסה-המישפט. פרישתו, ביוני 1983, לוותה בסערה ציבורית ותיקשורתית.

תישעה חודשים קודם לכן, בעת הפגנה הגדולה המכונה "הפגנת ה-400 אלף", שקראה להקמת ועדת- חקירה בעניין מעורבות ישראל בטבח בצברה ובשא- תילה, חתם דב איתן על עצומה של ננועת יש-נבול. העצומה לא קראה לסירוב, אלא פנתה בבקשה שלא לשלוח את חותמיה לשרת בלבנון. איתן, שלקח חלק בהפגנת המוונים, חתם על העי- צומה כסגן-אלוף במילואים. והותו של החותם כשופט פעיל בבית-המישפט המחוזי בירושלים התגלתה רק חודשים רבים אחרי החתימה. הגילוי גרר אחריו תגובה חריפה של שרה-מישי- פטים דאן, משה ניסים.

איתן החליט לממש מחשבות-פרישה מכסה-מישי- פט, שטררו אותו עוד זמן רב קודם לכן, ופרש. הוא סירב אז להתראיין בעיתונות כדי להסביר את חתימתו על העצומה ואת פרישתו ממישרתו כשופט בבית-המישפט המחוזי.

שנתיים אחר-כך, כשכבר היה עורכי-דין בפראק- טיקה הפרטית, נאות להעניק לי ראיון גדול, הראשון, ונרמה לי היחירי, שנתן. מטבע-הדברים הופך ראיון זה, לאור הנסיבות, למיסמך. צדק? אמת?

גשתי אותו בכיתו שליך עמקה-מצלבה בירור- שלים. והי דירה צנועה, מרוהטת כפשוטו, ריי- הוט המשרה אווירה של בית חם ונעים. מרים, אשתו, אשה חמה, חייכנית ומכסית-פנים, נכחה בכל שעת הראיון והעירה מדי פעם הערות. איתן התחיל בלימודי המישפטים כסטודנט בעת-

ערכת לעצמך רשימות?

איך אתה זוכר כל רגע חשוב, עד פרטי הפרטים. חוץ מזה, יש לי סיכום של התיק, המכיל 250 עמודים, והוא עומד ביסוד ההכנות של התיק. הסיכום הזה מוכיר לי כל מיני דברים. מה פתאום התחלת לכתוב ספר? אני חושב שהחוויות האישיות שלי, בקשר למישפט, מרתקות באופן אובי- ייקטיבי, ויהיה בהן עניין רב. יש בזה כל המרכיבים של ספר מוצלח. אני מבינה שהספר ייצא רק אחרי העירעור? כהחלט. יהיו בספר גילויים מעני- יינים?

ברור שיהיו בו הרבה דברים שהצי- בור אינו יודע. יהיו בו דברים שקרו מאחורי הקלעים, ויהיה בו גם כל מה שהתרחש בכל השלבים, מה שעבר עלי, מחשבות שחשבת ואיך דברים שקרו השפיעו על צעדים שנקטתי. אלה דברים שאיש אינו יכול לדעת אותם חוץ ממני, ואיש גם אינו יודע. אז מהבחינה הזאת יהיו בו דברים חדשים. על מותו הטראגי של דב איתן סירב שפטל לדבר.

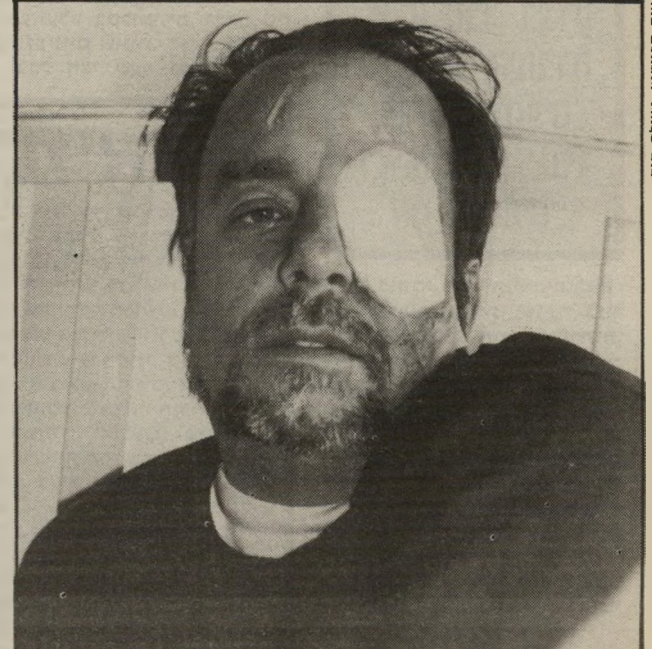
ובקשתו לקבל אשרת- תייר לישראל היתה התיק ה- ראשון שלך, אחרי שהוסמכת בעורכי-דין?

לא, סימתי את לימודי-המישפטים ואת התעודה ב-1976. התיק הראשון שלי היה גם הוא מפורסם אז. הגנתי על אקרוחנית-טוטו, שירתה באנשים בתח- נה המרכזית. קיבלתי את התיק 10 ימים אחרי שקיבלתי את הרישיון לעור- רי-דין.

סיפרת שאתה כותב ספר, איזה מין ספר זה? אני כותב ספר על מישפט-דמיאניוק מנקודת-מבט אישית. איך יקראו לספר? אני עוד לא יכול לומר איך יקראו לו, אני יכול לומר שלפרק הראשון קוראים: "אני נעשה פרקליטו של הש" טן המרומה". מתי התחלת לכתוב את הספר? אחרי הכרעת-הדין. ידעת מהתחלת המישפט שתכתוב ספר? לא ממש.

אז איך הגעת אליו?

הלכתי אליו. אני חוצפן. סיפרתי לו מה ככוונתי לעשות, והוא נתן את ברכתו. אחרי-כך נעשינו חברים בזעיר- אנפין. אתה מגדיר אותו כמי שהיה חבר שלך? אני מגדיר אותו כמישהו שנוצרו בינו לבניי יחסים מאוד מיוחדים. הוא היה אצלי בבית, הכיר את אחותי ואת אמא שלי, והתפעל ממנה, והיא ממנו. ובמילחמת יום-הכיפורים הוא טילפן בכל יום לאמא שלי, כדי לשמוע מה איתי. כשאני הייתי בחו"ל הוא אירח אותי באופן יוצא-מיוכל.

שפטל הפצוע לא להיכנע לאספסוף